

טעמי מאכלות אסורים

א. מדרש תנחומא (בובר) פרשת שמיני

זאת החיה אשר תאכלו. שלשה דברים נתקשה משה, מעשה המנורה, והירח, והשרצים ... בשרצים מנין? שנאמר 'זוה לכם הטמא [בשרץ השורץ על הארץ] (ויקרא יא כט), תפש הקדוש ברוך הוא כל מין ומין והראה לו למשה, ואמר לו זה תאכל וזה לא תאכל, שנאמר 'זאת החיה אשר תאכלו' [וגוי אך את זה לא תאכלו] (שם שם /ויקרא י"א/ ב ד), ואל תתמה על הדבר, שהרי הראה הקדוש ברוך הוא לאדם הראשון כל בריות וקרא שמות, לאחר שקרא לכולן שמות, אי"ל הקדוש ברוך הוא ואני מה שמי, אי"ל ה' הוא שהכתוב אומר אני ה' הוא שמי (ישעיה מב ח), [זה שמי שקרא לי אדם הראשון], הוא שמי שהתנתי ביני ובין בריותי, ומה אדם הראשון העביר הקדוש ברוך הוא את הבריות לפניו, משה שהיה הקדוש ברוך הוא מבקש להזהיר את ישראל על הטומאות ועל הטהרות אתה תמה שהראה לו ואמר לו זאת (תאכלו וזאת לא תאכלו) [החיה אשר תאכלו].

ב. תלמוד בבלי מסכת עירובין דף יג/ב

תנא תלמיד ותיק היה ביבנה שהיה מטהר את השרץ במאה וחמשים טעמים/ אמר רבינא: אני אדון ואטהרנו, ומה נחש שממית ומרבה טומאה – טהור, שרץ שאין ממית ומרבה טומאה לא כל שכן? ולא היא, מעשה קוץ בעלמא קעביד.

ג. ספר אור זרוע לצדיק - מאמר על מהות לשון הקודש מכ"י

ולדעתי זהו הענין שזכרו ז"ל בפרק קמא דעירובין (י"ג ע"ב) מאותו תלמיד שהיה מטהר השרץ במאה וחמשים טעמים שהקשו רבים וכי מה תועלת בחריפות של הבל שהרי התורה טמאתו [ועיין שם בתוספות], אבל היה המכוון להראות כי לא על ראיות שכליות יסמוך האדם שהרי יש לנו לדון מאה וחמשים טעמים על השרץ שהוא טהור אם באנו לסמוך על טעמים שכליים אבל ראוי לדעת האמת במה שהוא אמת ואחר כך להסמך כל טעמים וכל ראיות השכל אל האמת ויהיה השכל נמשך אחר האמת לא האמת אחר השכל. ואם לא ידע לדחות ראיות שכלו המורים היפך האמת יאמר שלא ידע ולא יאמר ידעתי שקר:

ד. אבות ד, כ

אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו.

ה. ספר ויקרא פרק יא

(ג) כל מפרסת פרסה ושסעת שסע פרסת מעלת גרה בבהמה אתה תאכלו: (ד) אך את זה לא תאכלו מפעלי הגרה וממפרסי הפרסה את הגמל כי מעלה גרה הוא ופרסה איננו מפרסי טמא הוא לכם: (ה) ואת השפן כי מעלה גרה הוא ופרסה לא מפרסי טמא הוא לכם: (ו) ואת הארנבת כי מעלת גרה הוא ופרסה לא מפרסה טמא הוא לכם: (ז) ואת החזיר כי מפרסי פרסה הוא ושסע שסע פרסה והוא גרה לא יגר טמא הוא לכם:

ו. מדרש תנחומא שמיני פרק ז

אי"ל רבי מה אכפת להקדוש ברוך הוא שיאכלו ישראל בלא שחיטה שיהא ישראל נותר ואוכל ושוחט מן הצואר מן הירך?

ז. אברבנאל על ויקרא - פרק יא פסוק א-מז

למה זה התירה התורה לאכול הבהמה המפרסת פרסה ושסעת שסע ומעלת גרה, ואסרה באכילה הבהמה שאין בה התנאים האלה? ומה הוא הטוב והיושר שיש בתנאים האלה, שבעבורם תהיה הבהמה טהורה ובילתם תהיה טמאה?

ח. ספרא קדושים פרשה י

ר' אלעזר בן עזריה אומר: מנין שלא יאמר אדם אי איפשי ללבוש שעטנז, אי אפשי לאכול בשר חזיר, אי איפשי לבוא על הערוה, אבל איפשי, ומה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי כך, תלמוד לומר: "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי" נמצא פורש מן העבירה ומקבל עליו מלכות שמים.

ט. מדרש תנחומא (בובר) פרשת שמיני, סימן י

ר' תנחום בן חנילאי אמר התיר להם את האסורים את השקצים ואת הרמשים, למה הדבר דומה לרופא שהלך לבקר שני חולים, ראה אחד מהן שהיה בסכנה, אמר לבני ביתו תנו לו לאכול כל מה שהוא מבקש, ראה את האחד שהיה חוזר לחיים, אמר לבני ביתו כך וכך מאכל יאכל, כך וכך מאכל לא יאכל, אמרו לו לרופא מה ראית בין זה לזה [שלזה שהוא בסכנה אמרת יאכל כל מה שהוא מבקש, וזה שהוא לחיים אמרת לו כך וכך יאכל כך וכך לא יאכל], אמר להם הרופא, לזה שראיתי שהוא למיתה, אמרתי תנו לו שהוא למיתה, [אבל זה שיש בו לחיים ישמור את עצמו], וכך הקדוש ברוך הוא התיר לגוים עובדי כוכבים שקצים ורמשים ואת כל העבירות לפי שהן לגיהנם, אבל לישראל שהם לחיי גן עדן, אמר להם (והייתם קדושים כי קדוש אני) אל תשקצו את נפשותיכם (ויקרא יא מג), [והייתם קדושים כי קדוש אני] (שם שם /ויקרא י"א/ מד), את זה תאכלו ואת זה לא תאכלו, למה שהן חיים, שנאמר ואתם הדבקים בהי אלהיכם חיים כלכם היום.

י. רש"י על ויקרא פרק יא פסוק מה

כי אני ה' המעלה אתכם, בכולן כתיב 'והוצאתי', וכאן כתיב 'המעלה'. תנא דבי רבי ישמעאל, אלמלא לא העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרצים כשאר אומות – דיים.

יא. אברבנאל על ויקרא - פרק יא פסוק א-יב

גם שמזגם יותר שוה, לפי שהם יזונו מהעשב לח ויבש. ומפני זה לא תהיינה הבהמות האלו אכזריות וטורפות ולא זדוניות. ויורה עוד על זה, שפרסותיהם שסועות ורחבות. שאינן צריכות לשנים וצפרנים, כמו החיות הטורפות שמזונם בשר ודם ועצמות, שילידו באוכל אותם מזג חם ויבש אכזריות חמה ושטף אף. אבל אלה הולכים על הארץ לאכול מעשב השדה:

יב. ספר תולדות יצחק על ויקרא פרק יא פסוק יג

הטעם לזה, שמי שיש לו פרסה גמורה הוא כלי למלחמה, לפי שעושה עמו מלחמה גדולה וחזקה לפי שהפרסה שלימה, ואותה שיש לה אצבעות היא כיד שהיא למלחמה כדוב ואריה, אבל מי שאינו לא זה ולא זה, שלא פרסה שסועה באמצע היא לילך בה כרגל ואינו למלחמה:

יג. ספר מורה הנבוכים חלק ג פרק מח

ואומר כי כל מה שאסרתו התורה עלינו מן המאכלים, מזונם מגונה, ואין בכל מה שנאסר עלינו מה שיסופק שאין היזק בו, רק החזיר והחלב. ואין העניין כן כי החזיר יותר לח ממה שצריך, ורב הפסולת והמותרות, ורוב מה שמאסתו התורה, לרוב לכלוכו ומזונו בדברים הנמאסים. וכבר ידעת הקפדת התורה על ראיית הלכלוכים ואפילו בשדות ובמחנה, כל שכן בתוך המדינה. ואילו הייתה מותרת אכילת החזיר, היו השווקים עם הבתים יותר מלוכלכים מבית הכסא, כמו שתראה ארצות הצרפתים היום. כבר ידעת אמרם 'פי חזיר כצואה עוברת דמיי', וכן חלב הקרב משביע ומפסיד העכול ומוליד דם קר מדובק, ושרפתו היתה יותר ראויה מאכילתו, וכן הדם והנבילה קשים להתעכל ומזונו רע, וידוע שהטרפה תחילת נבלה היא.

ודע שאלו הסימנים רוצה לומר העלאת גרה ושסיעת פרסה בבהמות, וסנפיר וקשקשת בדגים, אין מציאותם סיבת ההיתר ולא העדרם סיבת האסור, ואמנם הם סימן יודע בו המין המשובח מן המין המגונה ... והטוב שבבשר הוא מה שהותר לנו לאכלו, וזה מה שלא יסופק בו רופא.

יד. ספר החינוך - מצוה עג

משרשי מצוה זו, לפי שהגוף כלי לנפש ובו תעשה פעולתה, וזולתו לא תושלם מלאכתה לעולם, ועל כן באה בצילו ולא לרעתה, באמת כי האל לא ירע אבל ייטיב לכל, נמצא כי הגוף בין ידיה, כמו הצבת ביד הנפח אשר עמו יוציא כלי למעשהו. ובאמת כי בהיות הצבת חזק ומכוון לאחוז בו הכלים יעשה האומן טובים, ואם לא יהיה הצבת טוב לא יבואו לעולם הכלים מכוונים ונאים, וכמו כן בהיות בגוף שום הפסד, מאי זה ענין שיהיה, תתבטל פעולת השכל כפי אותו הפסד, ועל כן הרחיקתנו תורתנו השלמה מכל דבר הגורם בו הפסד. ועל הדרך הזה, לפי הפשט, נאמר שבא לנו האיסור בתורה בכל מאכלות האסורות, ואם יש מהם שאין נודע לנו ולא לחכמי הרפואה נזקן, אל תתמה עליהן, כי הרופא הנאמן שהזהירנו בהן חכם יותר ממך ומהם, וכמה נסכל ונבהל מי שחשב שאין לדברים נזק או תועלת אלא במה שהשיג הוא.

טו. ספר החינוך, מצוה שס"ב

לפי שענין הטומאה ידוע לחכמים שיחליש כח הנפש השכלית ויערבב אותה ויפריד בינה ובין השכל עליוני השלם ותהי נפרדת עד אשר תטהר, וכמו שכתוב בענין הטומאה (ויקרא י"א, מ"ג) ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם, ודרשו זכרונם לברכה (יומא ל"ט ע"א) ונטמתם בהם, כלומר שמעינות השכל מטמטמים בטומאה. על כן במקום הקדוש והטהור אשר רוח א-להים שם אין ראוי להיות בו האיש המלוכלך בטומאה.

טז. עקידת יצחק ויקרא שער ס (פרשת שמיני)

והראוי שנדע, כי לא לעניין בריאות הגוף וחליו נאסרו אלו המאכלות כמו שכתבו קצת. חלילה, שאם כן נתמעטה מדרגת התורה האלוהית מזה מהיותה במדרגת חבור קטן מספרי הרפואות הקצרים בדבריהם וטעמם, וזה מגונה. מלבד שכבר אפשר לתקן אותם במיני טיבולים או הרכבות בהם יתבטל כח ההיזק ההוא, כמו שמבטלין כח הסמים הממיתים אשר מהם נעשו התרופות כולם. ואם כן לא יישאר האיסור על עמדו ותעשה התורה כפלסתר. כמו שנדבר עוד בזה בפרה אדומה שער ע"ט ב"ה. גם שהגויים הבלתי נשמרים אוכלי בשר החזיר ושאר הבהמות והעופות והדגים הטמאים הנה ראויים שהם חיים על הבריאות ואין עייף ואין כושל בהם לזאת הסיבה. אמנם מה שנאסרו להם הוא לעניין חולאי הנפש ובריאותה כי הם מתועבים ומשוקצים ומזיקים אל הנפש המשכלת ומולידים בה האטימות ורוע המזג וקלקול התאוות אשר מהם תתהווה רוח הטומאה המטמא הדעות והמעשים ומגרש רוח הטהרה והקדושה ממנה.

יז. ספר החינוך - מצוה עז

ויש לך לדעת כי לתועלתנו לא נתגלה סיבתן ונזקן, פן יקומו אנשים מחזיקים עצמן כחכמים גדולים ויתחכמו לומר נזק פלוני שאמרה התורה שיש בדבר פלוני איננו כי אם במקום פלוני שטבעו כן או באיש פלוני שטבעו כן וכן, ופן יתפתה לדבריהם אחד מן הפתאים, על כן לא נתגלה טעמן להועיל לנו מן המכשול הזה.

יח. זוהר חלק ג דף רכא/ב

שאלתא אחרא, דישראל לא אכלי נבלות וטרפות, וטנופא ולכלוכא דשקצים ורמשים כשאר עמין, הכי הוא, דהא לבא דאיהו רכיך וחלש, ומלכא וקיומא דכל שאר שייפין, לא נטיל למזוניה אלא ברירו וצחותא דכל דמא, ומזוניה נקי וברירא, ואיהו רכיך וחלש מכלא, ושאר פסולת אנח לכל שייפין, וכל שאר שייפין לא משגחין בהאי, אלא כל פסולת וביש דכלא נטלין, ואינון בתקיפו כמה דאתחזי לון :

ועל דא בכל שאר שייפין, אית אבעבועין שאת או ספחת סגירו דצרעת, ללבא, לאו מכל הני כלום, אלא איהו נקי ברירא מכלא, לית ביה מומא כלל, כך קודשא בריך הוא נטיל ליה לישראל, דאיהו נקי וברירו, דלית ביה מומא, על דא כתיב (שיר ד ז) כלך יפה רעיתי ומום אין בך.

תרגום:

שְׁאֵלָה אַחֲרַי, שְׂיִשְׂרָאֵל לֹא אוֹכְלִים נְבֵלוֹת וְטֵרְפוֹת וְטֵנוּפִי וְלְכֻלּוּךָ וְשִׁקְצִים וְרִמְשִׁים כְּשָׂאֵר הָעַמִּים - כָּךְ הוּא, שְׂהָרִי הַלֵּב הוּא רָךְ וְחָלֵשׁ, וּמְלַךְ וְעִמִּידַת כָּל שְׂאֵר הָאֵיבָרִים. לֹא לוֹקַח לְמִזְוֵנֹהוּ, רַק בְּרִירו וְצֻחוֹת כָּל הָדָם, וּמִזְוֵנֹה נָקִי וְבְרִירו, וְהוּא רָךְ וְחָלֵשׁ מִכֻּל, וְשָׂאֵר הַפְּסוּלֹת מִיֵּינֵי לְכָל הָאֵיבָרִים, וְכָל שְׂאֵר הָאֵיבָרִים לֹא מְשַׁגְּחִים בָּזֶה, אֲלָא כָּל פְּסוּלֹת וְרַע שֶׁל הַכֹּל לּוֹקְחִים, וְהֵם בְּחִזְקָא כְּמוֹ שְׂרָאוּי לָהֶם.

וְעַל זֶה כָּל שְׂאֵר הָאֵיבָרִים יֵשׁ אַבְעֻבּוּעוֹת, שְׂאֵת אוֹ סַפְחָת, סִגְרֵי הַצֶּרַעַת. לְלֵב אֵין פְּלוּם מִכָּל אֵלֶּה, אֲלָא הוּא נָקִי וְבְרִירו מִכֻּל, אֵין בּוֹ מוּמָא כָּלֵל. כָּךְ הַקּוֹדֵשׁ בְּרִיךְ הוּא לְקַח אֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא נָקִי וְבְרִירו שְׂאֵין בּוֹ מוּם, וְעָלָיו כְּתוּב כָּלֵךְ יֵפֶה רַעֲיָתִי וּמוּם אֵין בְּךָ.

יט. אור יקר, פנחס, סימן ח

דברים מזיקים לנפש ומעכירים אותה הרבה מאד אמנם לא יהיה זה אלא לנפש הקדושה שהיא ממוחא דאילנא כי הקליפות וכל כחותם מזיקים לה מפני שהיא תערובת מין בשאינו מינו אמנם גשמות שאר העמים שהם מקליפת האילן כדפירשנו אין אותם השקצים ורמשים מזיקים אותם מפני שהם ממינם ומין במינו אינו חוצץ וזה טעם כרת בחלב ושאר העריות לישראל ולא לגויים מפני שאינם גורמין כרת אלא לנפש הטהורה ונקיה כישראל.

כ. רמב"ן על שמות פרק כב פסוק ל

ועתה כשבא להתחיל באיסור המאכל פתח ואמר ואנשי קדש תהיון לי, שראוי הוא שיאכל האדם כל מה שיחיה בו, ואין האסורין במאכלים רק טהרה בנפש, שתאכל דברים נקיים שלא יולידו עובי וגסות בנפש, על כן אמר ואנשי קודש תהיון לי, כלומר אני חפץ שתהיו אנשי קדש בעבור שתהיו ראויים לי לדבקה בי שאני קדוש, לפיכך לא תגאלו נפשותיכם באכילת הדברים המתועבים, וכך אמר (ויקרא יא מג - מד) 'אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השרץ ולא תטמאו בהם ונטמתם בס, כי אני ה' אלהיכם והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני.' והנה השרצים משקצין הנפש, והטרפה אין בה שקוף, אבל יש בשמירה ממנה קדושה :

כא. רמב"ן על ויקרא פרק יא פסוק יג

הסימן הגדול בעופות היא הדריסה, שכל עוף הדורס לעולם טמא, כי התורה הרחיקתהו מפני שדמו מחומם לאכזריותו ושחור וגס, ומוליד המרירה השרופה השחרחרות, ונותן אכזריות בלב, ואין בכל העולם עוף שידרוס מלבד הנזכרים בפרשה...

והנה טעם האיסור בעופות, מפני אכזריות תולדותם, והבהמות יתכן שיהיו כן, מפני שאין בבעלי הגרה והפרסה השסועה דורס, והשאר כולם יטרופו :

והנה נמצא בתולדתם שנוי, מה שהזכירו חכמים (ע"ז לה :), שכל חלב הטהורים עומד, וחלב הטמאים כולם איננו נקפא, ולא יתגבן לעולם, והנה הם משונים. ויתכן מזה שיזיקו באיברי הזרע, ויהיה הזרע המתאסף מן הלחה שבהם קרה ולחה, ולא תוליד כלל, או לא תוליד בטוב ונכון, מלבד שיש במותרים טובה ידועה בדרך הרפואות.

כב. איגרת הקודש לרמב"ן פרק ד

דע שבהיות הדם מזון הגוף ונהפך לגוף, והדם הוא כפי טבע המזון שנעשה ממנו, ראוי לך לדעת כי בהיות המזון עב ועכור, יהיה הדם הנעשה ממנו עב ועכור, ואם המזון הוא נקי זך וטהור, יהיה הדם כמותו. ולפיכך הבדילנו יתברך בתורתו הקדושה מכמה מאכלות אסורות שאסר אותם עלינו, קצתם מטמטמין את הלב כחלב ודם, וקצתם שמעזין את הפנים כחיות ועופות ובהמות הדורסין, וקצתם שסוגרין דלתי התבונה והחכמה כארנבת ושפן וחזיר ודומיהן, וקצתן שמולידין כמה מיני חלאים קשים ורעים כשרצי הארץ והמים. סוף דבר על כלם אמר (ויקרא יא) 'אל תשקצו את נפשותיכם', הרי הודיע כי כל אלו הדברים נתעבים ונמאסים ועושין דם רע מוכן לכמה פורעניות.

כג. אברבנאל על ויקרא - פרק יא פסוק יג-מז

איסור המאכלים שאסרה התורה, כבר חשבו רבים מהמפרשים שהוא מפני בריאות הגוף ורפואתו, להיות המאכלים הרעים ההם מולידים ליחות רעות. זהו דעת הרמב"ן בפסוק "ואת אלה תשקצו מן העוף" (פסוק יג). וחלילה לי מלהאמין כן, לפי שאם כן היה ספר תורת האלהים במדרגת ספר קטן מספרי הרפואה הקצרים בדבריהם וטעמיהם. ואין זה דרך תורת האלהים ועומק כוונתיה. וגם שענינו הרואות הגוים האוכלים בשר החזיר השקף והעכבר, ושאר העופות והבהמות והדגים הטמאים, חיים כלם היום חזקים כראי מוצק ואין עיף ואין כושל בהם. וכל זה ממה שיורה, שלא באה התורה האלהית לרפאת את הגופות ולבקש בריאותם, אלא לבקש בריאות הנפש ולרפאות תחלואיה. ולכן אסרה המאכלים, לפי שהיו מתעבים ומשקצים את הנפש הטהורה המשכלת, ומולידים במזג האנושי אטימות וקלקול התאוות :

כה. ספר שם משמואל - פרשת יתרו - שנת תרע"ו

ונראה לפרש דישאל הם קשורים בהקב"ה בנפש ובשכל היינו בלב ובמוח, בלב היא התשוקה הנטועה בלב כאש בוערת לאביהן שבשמים, כמ"ש (שיה"ש ח') רשפי רשפי אש שלהבתי, ובכלל זה המדות כולן, בשכל הוא השכל הישר שכל התורה, ובשניהם ישראל נמשכין אחר השי"ת, השכל מצד עצמו, והלב מצד עצמו אפי' בלי הוראת השכל. אך עבירה מטמטמת לבו של אדם ואיננו עוד כ"כ להוט להשי"ת ונמשך אחריו כמקודם, ומ"מ השכל עוד לא נתקלקל ועוד בידו לעשות חשבון צודק עם נפשו בהשכל ודעת לאמור מה עשיתי ולמי עוללתי ככה, אך כשהוסיף ושנה באולתו נתקלקל גם השכל, וזהו כמ"ש (תהלים ל"ח) ואור עיני גם הם אין אתי, שהוא כינוי להשכל, וכמו השוחד יעור עיני פקחים, וקשה מאד לעשות חשבון צודק עם נפשו, וזשי"ה (דברים ל"ב) הלהי תגמלו זאת עם נבל ולא חכם, נבל הוא במדות שבלב, ולא חכם הוא בשכל, והיינו הך דעבר ושנה הותר הקשר בין מצד הלב בין מצד השכל, וזהו הענין דבתרי זימני דוקא הותר הקשר, ומ"מ בעוד לא נתקשר להסטי"א נקל לו להתעורר ולבקש רפואה למחלתו, אבל כשהוסיף להשתרש בחטא נעשה מקושר להסטי"א בלב ובמוח, ולא הי' בדין שיתרפא עוד, שהוא דומה לגרושתו משנשאת לאחר, אלא מחמת שתשובה דוחה את ל"ת שבתורה:

כו. ספר תפארת ישראל - פרק ח

ובפרק אמר להם הממונה (יומא ל"ט ע"א) ונטמתם במ תנא רבי ישמעאל עבירה מטמטם לבו של אדם שנאמר אל תטמאו בהם ונטמתם במ אל תקרא ונטמתם אלא ונטמתם בהם, הרי כי לא אמרו רק עבירה מטמטם לבו של אדם, ואמר כי הטמטום הזה מצד עבירה כי מפני שעבר המצות אשר ראוי לאדם מצד אשר נפשו נפש אלהית כמו שאמרנו, ולכך העבירה מטמטם לבו של אדם אבל אין זה מצד הטבע של השרצים. ואם כי האמת שכל הדברים האסורים מולידים מזג רע, אין זה טעם האסור. רק כי מה שאסרה התורה אותם בזה נראה כי הם דברים יש בהם שנוי ויוצאים מכלל שאר המאכלים שהם טהורים, ובשביל השנוי שבהם ימשך אחריהם טבע זר משונה גם כן וכמו שכתבנו זה גם כן למעלה, אבל אין זה טעם באיסור והיתר, שאם כן היתה התורה ספר רפואות או ספר הטבע... כי אין בטבע שיהיה המת מטמא או שיהיו המים מטהרים, שאין כאן דבר טבעי במצוה זאת רק גזרה גזרתי אי אתה רשאי לעבור עליה. והפירוש הוא כי הכל מצד הסדר שנתן השם יתברך לנו מצוה שכלית מתחייב כך.

כז. דרשות הר"ן (דרוש האחד עשר):

כי המאכל המזיק כשיאכלהו האוכל ההוא ויסור ממנו היזקו אם לא שיהיה מופלג. כן הענין כשימשך האדם אחר מצות הסנהדרין, גם כי ישגו ויורו בדבר האסור שהוא מותר, המשכו אחר עצתם והיותו נמשך לדבריהם יסיר מנפשו כל אותו רוע שהיה ראוי שיתילד מצד אכילת הדבר האסור ההוא.

כח. שו"ת רב פעלים חלק ד - סוד ישרים סימן ו

בריה טמאה וכן בשר נבלה וטריפה אין גופם מטמא נפש האדם ואף על גב דכתיב בהו ונטמאתם במ אין הכוונה לומר שגופם מטמא נפש האדם. אלא כל דבר אסור וטמא שורה עליו כח רוחני של טומאה וכשאדם אוכל אותו שורה אותו כח הטמאה על האדם ונכנס בו ומטמאו אמנם אם הוא אנוס גמור שאינו יודע כלל מן האיסור והטמא וגם אין לו תלות בו גרמא שהוא גרם לעצמו שיכשל בשגגה או אם אכל אותו דבר האסור והטמא, לא ישרה על האדם אותו כח הטומאה של אותו דבר ואין רשות לכח הטומאה ליכנס בו ולא להיות נוגע בו. וכיוצא בזה נאמר על יעל שאמר הקדוש ברוך הוא שמי מעיד עליה שלא נגע בה אותו רשע והדבר יפלא והלא ז' בעילות בעל אך הענין כי בעילות שלו מאחר שהיו באונס גמור לא נגע בה כח הקליפה והרע של הזנות שלו ולא שרתה הקליפה עליה.

כט. אור החיים ויקרא פרק יא פסוק מג

ואולי שבא הכתוב להודיע כי האוכל מהשרצים תעשה נפשו עצמה שרץ, והוא אומרו אל תשקצו את נפשותיכם פירוש לא תעשו נפשותיכם שקץ ובמה בכל השרץ השורץ על הארץ כשתאכלו אותה. ולך נא ראה מה שכתבנו בפרשת בראשית ברמז פסוק (א כו) וירדו בדגת הים וגו'. ותמצא מאמרם ז"ל (פסחים מט ב) שאמרו על עמי הארץ הם שרץ ובנותיהם שקץ וגו', וכל דבריהם ז"ל ברוח הקודש נאמרו והם דברינו עצמם. ואומרו ולא תטמאו בהם אולי שיכוין לומר שצריכין ישראל להזהר לבל יכנסו לפיהם אפילו בהיסח הדעת, כי ההפרש שבין השוגג למזיד במציאות זה כשוגג כמזיד, כי התיעוב יעשה מעשהו בנפש אדם אפילו בהיסח הדעת, אלא שישתנה הפגם במעשה - מזיד תעשה נפשו שקץ ובשוגג תטמא נפשו ותטמטם, והוא אומרו ולא תטמאו ונטמתם במ. וצריך האדם לזהר בתוספת זהירות ורזיזות בכל דבר אשר יכנס בגדר ספק שיקוץ זה, ומה גם בזמנים אלו שנוהם האויר והארצות כולן יחד ואין לך גידולי קרקע שאין בהם מהשיקוץ שומר נפשו ישמור את הדבר:

ל. אור החיים ויקרא פרק יח, ב

עוד אולי שנתכוון להודיע הקדמה אחת ששמעתיה משם הרב הקדוש מהר"י לוריא זצוק"ל (שער הגלגולים יט) והוא כי לפעמים יתהפך האדם וישתנה מטוב לרע בטבעו ומזגו ולא ידע מאיזה סיבה והוא עצמו יתמה איך נהפך בדעתו, ואמר כי זה יסובב לצד שלפעמים יאכל אדם מאכל שיש בו חלק מחלקי הרע או יש בו נפש רעה מהגלגולים לסיבת תחלואיהם וכאשר תכנס הנפש הרעה או ניצוץ הרע בקרבו תטהו לרע ותגבר בו בחינת הרע. מעתה השומר

עצמו ממאכלות הרעות יתגבר החפץ בו בדברים הנוגעים לנפש, והוא אומר לעשות רצונך אלהי חפצתי וזה היה לי להיות תורתך בתוך מעי:

לא. תלמוד בבלי מסכת גיטין דף ז עמוד א

א"ר אבהו: לעולם אל יטיל אדם אימה יתירה בתוך ביתו, שהרי אדם גדול הטיל אימה יתירה בתוך ביתו והאכילוהו דבר גדול, ומנו: ר' חנינא בן גמליאל. האכילוהו ס"ד? השתא בהמתן של צדיקים אין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה על ידם, צדיקים עצמן לא כ"ש! אלא בקשו להאכילו דבר גדול, ומאי ניהו? אבר מן החי.

לב. תוספות מסכת גיטין דף ז עמוד א

השתא בהמתן של צדיקים כו' - אמר ר"ת דלא פריך אלא גבי מידי דאכילה דגנאי הוא לצדיק שאוכל דבר איסור.

לג. אבן עזרא ויקרא פרק יא פסוק מג

ולא תטמאו בהם, כי ידוע כי הגוף הנאכל ישוב בשר בגוף האוכל.

לד. כף החיים, יורה דעה סימן פד, ס"ק ק"כ

והנה יש במאכלות כמה מקרים כגון אם יזדמן לפני האדם מאכל ובתוכו תערובת איסור כמו חלב או דם או נפל זבוב לתוכו או שאר מיני איסורין לאין קץ כגון טבל וכלאי הכרם וכו' והנה האדם הנזהר תמיד במאכלו לפשפש בהם שלא יהיה בהם שום איסור מסייעין אותו מן השמים שלא תבא תקלה על ידו. שה"מ פ' עקב.

לה. ספר ויקרא פרק יא

(מג) אֵל תִּשְׁקְצוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם בְּכֹל הַשְּׂרָץ וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם: (מד) כִּי אֲנִי יְדֹד אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדְשִׁיתֶם וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם בְּכֹל הַשְּׂרָץ הַרְמֵשׁ עַל הָאָרֶץ: (מה) כִּי אֲנִי יְדֹד הַמַּעֲלָה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהֵיטֵב לָכֶם לְאֱלֹהִים וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי:

לו. רבנו בחיי על ויקרא פרק יא פסוק מד

הקדושה הזאת לישראל יותר משאר האומות, אינה אלא במעשה התורה והמצוות, כי עם התורה והמצוות יתחזק כח השכל ויחלוש כח התאוות, וידוע כי התאוה חזקה בטבעה והנה היא באדם קודמת לשכלו ... ומפני זה נצטוינו במצות המאכלים האסורים ובמצות העריות ובמצות התפילה והתענית והצדקה וגמילות חסדים, שכולן להחליש כח התאוה. וזהו שאמרו חז"ל בספרי, 'והתקדשתם' - זו קדושת מצוה, ואחר כך 'והייתם קדושים'.

לז. מדרש רבה במדבר פרשה יז פסקה ו

'והייתם קדושים'. בזמן שאתם עושים את המצות - אתם מקודשים. ואימתכם מוטלת על העובדי כוכבים, פרשתם מן המצות - נעשיתם מחוללים.

לח. ספרי פרשת ראה פסקא מט

אמר רבי עקיבא: וכי משה קניגי ובלסטר היה? מכאן תשובה לאומרים אין תורה מן השמים.

לט. רש"י חולין דף ס/ב

וכי משה רבינו קניגי היה - צד חיות בקניגון: או בליסטרי - מורה בקשת לחיות.

מ. פרקי דרבי אליעזר פרק נ

אִישׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוֹשֵׁן הַבֵּינָה וְשָׂמוּ מִרְדְּכַי [אסתר ב, ה]. רַבִּי שְׁמַעְיָה אָמַר וְכִי לֹא הָיָה יְהוּדִי בְּשׁוֹשֵׁן הַבֵּינָה אֲלָא מִרְדְּכַי בְּלָבָד, וְהָאֵל כְּתִיב וְהִיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוֹשֵׁן [שם ט, יח]. אֲלָא לְפִי שֶׁהָיָה יְהוּדִי צְדִיק וּבֵן אֲבוֹת וּמְזַרְעֵי הַמְּלוּכָה, וְהָיָה עוֹסֵק בְּתוֹרָה כָּל יְמָיו, וּבְפִי לֹא הָיָה נִכְנָס מֵאֲכָל אִסוּר, לְפִיכֵן נִקְרָא אִישׁ יְהוּדִי.

מא. זוהר חלק א דף קצא/א

תא חזי, יחזקאל נטר פומיה ממאכלי דאיסורי, דכתיב (יחזקאל ד יד) ולא בא בפי בשר פגול, זכה ואקרי בן אדם, דניאל מה כתיב ביה, (דניאל א ח) וישם דניאל על לבו אשר לא יתגאל בפת בג המלך וביין משתיו, זכה הוא ואתקיים בדיקניה דאדם, בגין דכל מלין דעלמא כלהו דחלין מקמי דיוקנא דאדם, דאיהו שליטא על כלהו, ואיהו מלכא על כלא.